

Igra sjena / Samo štafelaj / Dvadesete

Sušec, Tonka

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:669118>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Tonka Sušec

ZAVRŠNI RAD

PRIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2023./2024.

Kolegij: Grafika i primijenjena grafika, Kiparstvo, Slikanje

Mentori/nastavnici iz glavnih umjetničkih predmeta:

- Izv.prof.dr.art. Igoor Čabraja i as. Vida Meić
- Izv.prof..art. Vojin Hraste i Prof.art. Vlasta Žanić
- Izv.prof..dr.art. Snježana Ban

IGRA SJENA/ SAMO ŠTAFELAJ/ DVADESETE

SAŽETAK

Promatrajući i fotografirajući sjene, put sunca kroz sate u danu pun je nepredvidivih scenarija. Je li sjena dovoljna kako bi dočarali atmosferu bez previše detalja? Pokreti nastali u sjeni lišeni su detalja te su na neki način prava esencija ljudskog pokreta i tijela - sjena je redukcija. Upravo zbog zanimanja za sjenu, pokušala sam prikazati tijek pljačke. Završnom produktu prethodilo je nekoliko pokušaja, ali rezultat je dao odgovor na moje pitanje. Dubina intimnog prostora tvori dramsku napetost prikazanu kroz jednostavan motiv pokreta tijela.

Što je privatno, a što javno? Tko to odlučuje i prema kojim parametrima? To su samo neka od pitanja koja si postavljam na dnevnoj bazi. Od kako znamo za sebe, kroz socijalizaciju i obrazovanje nam je indirektno objašnjeno što smijemo pitati i raditi, a što ne. Zašto se gotovo nikada ili veoma rijetko zapitamo tko je to odlučio, i od kuda legitimnost za podjelom privatno – javno. Oplemenjivanjem javne površine nisam odgovorila ni na jedno pitanje, ali sam uspjela s privatnim ući u javno.

Proces izrade radova za slikarstvo stavilo me u ne tako ugodnu poziciju – izlazak iz komfor zone. Koristeći potpuno drugačije tehnike nego do sada, pokušala sam objasniti što se događa u mojoj dvadesetogodišnjoj glavi. Sve unutarnje borbe, uspjehe i padove, auto refleksija vlastitih riječi i djela. U ovom ciklusu istraživala sam sebe na drugačiji način, htjela sam se objasniti drugima. Kao i u životu, završni produkti ovog ciklusa nisu kaotični, već reducirani i mirni, monokromno zagušeni.

Ključne riječi: sjena, atmosfera, sukob, proces, redukcija

IGRA SJENA

U slobodno vrijeme bavim se fotografijom, a među motivima koji me zaokupljaju veoma su mi zanimljive igre svjetla i sjene. Zbog putovanja sunca s istoka prema zapadu, prikazi koji me zaintrigiraju vidljivi su samo nekoliko minuta takvima kakvi jesu. Za mene je sjena puno zanimljivija od tijela koje ju čini, mislim da u njoj možemo pronaći cijeli mali sakriveni svijet. Radovi realizirani na grafici time se i bave. Prozor u mojoj sobi između 16 i 17 sati popodne stvara idealne uvjete je za fotografiranje sjena. Padajuće sunce radi oblik trapeza na podu i podsjeća na pozornicu na kojoj se sprema početak predstave.

Kombinacijom bakropisa i akvatinte, pokušala sam prenijeti dojam predstave iz neuobičajene perspektive. Naravno, proces nije bio jednostavan kako se činilo te sam na početku napravila dvije probne pločice na kojima su tonovi u akvatinti dobiveni faznim jetkanjem, a tonovi su pokriveni uljanom pastelom kako bi se dobile mekše granice među površinama različitih tonova. Iako je postupak izrade matrica u tehničkom smislu bio ispravan, probni otisci pokazali su da motiv nije u potpunosti i do kraja promišljen. To je otvorilo prostor za redefiniciju rada i motiv je izmijenjen intervencijama izvedenima u tehnici suhe igle. Od nejasnih kontura sjena nastali su zoomorfni oblici s elementima nadnaravnog, mitološkog svijeta.

U sljedećem radu, a zahvaljujući iskustvima stečenim u prvom pokušaju, tehnika akvatinte pokazala se najadekvatnijom za realizaciju motiva sjena, također, ali ovaj put s promišljenijom i jasnijom vizijom konačnog izgleda rada. Također, dobiven je željeni dojam blage mističnosti, jednostavnosti i vjerodostojnosti u prikazu ljudske siluete. Zbog toga, promijenjen je način prijenosa motiva, ovoga puta prijenos je napravljen puno detaljnije i smirenije što se na kraju pokazalo dobrim postupkom. I u ovom slučaju korištena je uljana pastela tijekom jetkanja tonova u akvatinti, a sugestivan efekt mekog ruba koji stvara iskorišten je u potpunosti.

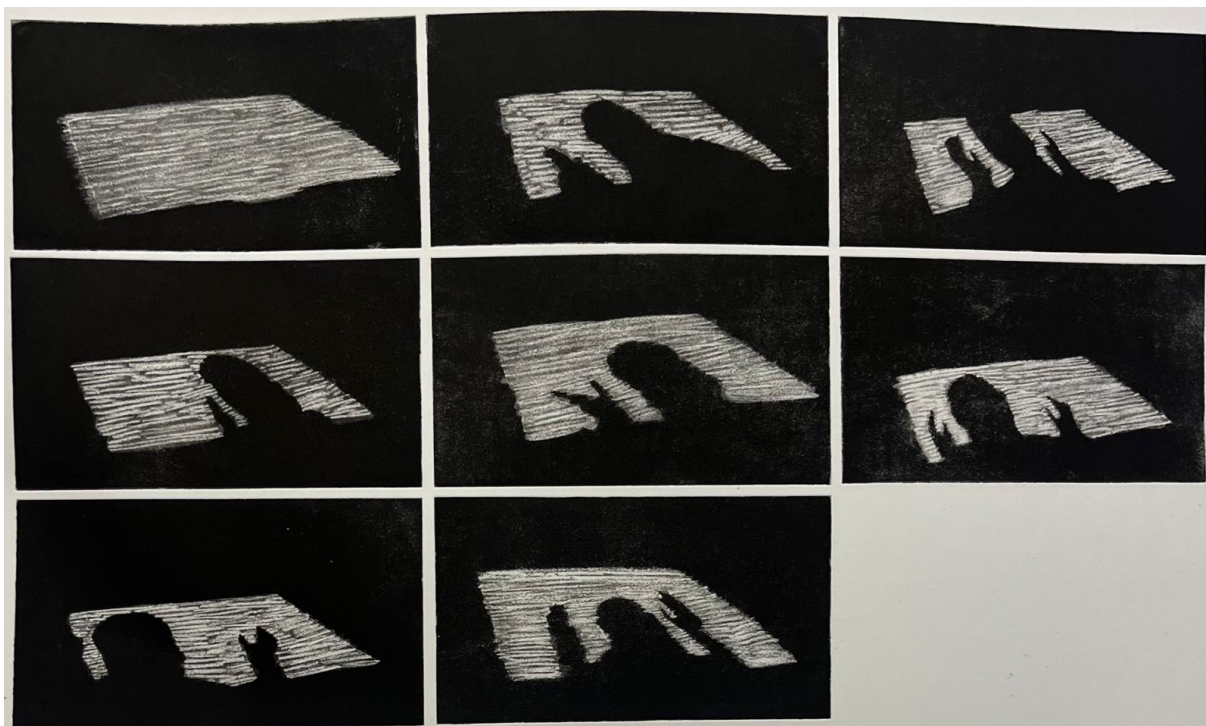
Iako prvi pokušaj nije uspio kako sam zamislila, krajnji produkt je potvrdio moju misao s početka. Sjene zaista kriju širok svijet koji treba otkriti. Drugi, odnosno treći pokušaj (prikaz pljačke na osam cinčanih pločica) ima drugačiju dubinu samog prostora te ga na neki način čini puno intimnijim, a time stvara dramsku napetost u kombinaciji s dijametralno suprotnim karakterom teme rada - pljačke. Zanimljiva mi je upravo ta paradoksalnost, s jedne strane tehnika akvatinte pomalo je slikarska, nježna i s intimnim ozračjem, dok je tema pljačke nešto kaotično, nepredvidivo te nikako intimno. Možda je to neki podsvjesni prikaz unutarnjih borbi i psiholoških stanja o kojima nisam razmišljala na taj način.

Bez naziva, 2024., bakropis i akvatinta, 13,5 x 13,5 cm.

Bez naziva, 2024., barkopis i akvatinta, 24,5 x 22,6 cm.

„Buraz, jesi spreman? – Jesam. Idemo na Tri? Šššš! Tišinu molim, u tijeku je pljačka.“, 2024., akvatinta, 59 x 34 cm.

SAMO ŠTAFELAJ

Treća godina kiparstva za razliku od prve dvije, bila je konceptualno pa i na neki način tematski slobodna. Ono što je mene zaintrigiralo jest odnos privatnog i javnog te na koji način takav sukob prikazati koristeći kiparske elemente. Također, velika sam obožavateljica lude hrabrosti, brutalne iskrenosti i provokacije. Moja ideja započela je tekstem u kojem sam sama sebi pokušala objasniti koje su razlike, sličnosti i kontradikcije odnosa privatne i javne sfere. To je dalje preraslo u seriju foto kolaža u kojima crteže objekata i predmeta iz privatne sfere postavljam na određene lokacije u javnom prostoru, maketu jednog takvog objekta – štafelaja, te na kraju skulpturu. Ideja je jednostavna, država može vrlo lako ući na privatni teritorij, ne vidim problem kako obrnuta situacija ne bi mogla biti moguća te zašto je se ljudi toliko plaše?

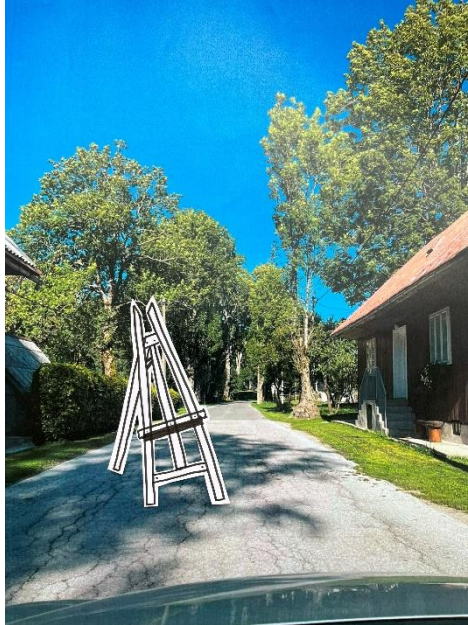
Završni rad *Samo Štafelaj* za mene je puno više od “samo“ štafelaja, no krenimo od početka. Izvedu završne skulpture, prethodila je fotografska intervencija. Na vlastite fotografije raznih javnih površina intervenirala sam nacrtanim predmetima iz svakodnevnog života. Odlučila sam koji javni prostor postaje moj privatni te na ta mjesta postavila predmete kao što su perilica rublja, šalice i pepeljara, opran veš i donje rublje, wc školjka, tuš i ručnik te štafelaj. Vrlo brzo štafelaj je preokupirao moje misli te po uzoru na pop artistskog kipara Claesa Oldenburga, zamišljam predimenzioniranu skulpturu štafelaja u javnom prostoru.

Štafelaj je moja svakodnevnica, predmet koji na dnevnoj bazi koristim i na fakultetu i kod kuće. Također, iako je predmet, svjedočio je više mojih emocija nego ljudi s kojima sam okružena, možda je zato je za mene toliko intiman i privatni. Zbog toga ga koristim kao alat za napad na tzv. javno. Skulptura je izrađena od željeznih profila bez dodatnog tretiranja površine ili nanošenja boje. Tehnička izvedba skulpture ne bi bila moguća bez pomoći profesora i stručnog osoblja. Hrdava boja ostavljena je namjerno zato što daje dojam jednostavnosti, organske prirode.

U prilog mojoj ideji o napadu javnog s privatnim ide preseljenje Akademije na novu lokaciju. U dvorištu Jabukovca mogle su se postavljati razne skulpture dok na novoj lokaciji to nije baš tako. Zbog toga ponašam se i djelujem poput države koja je pronašla zlatnu rudu u nečijem dvorištu. Postavljam skulpturu na zelenu površinu Grada Zagreba bez dozvole te čekam tko će se i kada sjetiti da moje privatno ulazi na teritorij javnog i gradskog. Koga uzrujava i zašto? Kakve bi mogle biti posljedice ovog čina? Ili ih nema, možda im se sviđa oplemenjena javna površina.

Realizacija ove pomalo sulude ideje pomogla mi je da se oslobodim određenih mentalnih barijera koje sam si postavila sama i koje diktira društvo. Također, retrospektivno razmišljanje o samom procesu i fazama nastanka, na mene su ostavile veći dojam nego sama realizacija rada koja je bila poseban likovni izazov. Upravo zbog toga ova skulptura imena *Samo štafelaj* za mene je sve samo ne

običan štafelaj, osim toga, skulptura je alat u pacifističkom napadu na prostor javnog, državnog i “nedodirljivog“.

Fotografija s nacrtanim štafelajem, 2024.

Maketa štafelaja, 2024., cca 30 x 10 x 15 cm.

Samo štafelaj, 2024. cca 300 x 140 x 100 cm.

DVADESETE

U mediju slikarstva osjećam se najugodnije, također, treća godina studija koja je potpuno slobodna bila je od velike koristi za osobni i umjetnički razvoj. Napravila sam nekoliko serija radova od kojih mi je ciklus *Dvadesete* nekako najmiliji. Razmišljajući svakodnevno o krizama koje svatko prolazi u prvoj trećini svog života, o svim krizama identiteta, problemima, osjećajima i stanjima, osjetila sam potrebu za prikazom istog. Početna ideja potpuno se razlikuje od završnog produkta što na neki način ide u prilog životu pa tako i periodu dvadesetih godina.

Prva slika *Rigidni desničar* na početku je bila slikana u kombinaciji akrilne boje i ugljena što je izgledalo poprilično sterilno i nimalo kaotično. Zanimala me granica između kaosa i reda te moguća funkcionalnost prikaza u kontekstu slikarskog izričaja. Proučavajući avangardne pokrete te rad Jeana Deubuffeta, počeo me zanimati kolaž kao jedna od tehnika koje su ovaj rad učinile intimnim i točnim. Lijepljenje kolaža nije proces bez razmišljanja, svaka riječ, rečenica, slika i tkanina stavljene su s namjerom. Također, na svakom od tri rada, napravila sam apstrahirani autoportret koji je jedva vidljiv u završnim fazama.

Htjela bih napomenuti kako je redukcija pojam koji se nekako uspio provući kroz većinu mojih radova. Micanje nebitnog, za ovu seriju bio je ključni te ujedno i zadnji korak. Kaotičnost kolažiranja raznih materijala (papira, tkanine, boje, folije itd.) s kojom sam uspjela vjerno prenijeti misli, osjećaje i nedoumice trebalo je smiriti. Prvenstveno jer svaka kriza dođe i prođe, ciklus se zatvara, ali i nastavlja. Zanimljivo je kako su me ovi radovi natjerali ne samo da izađem iz komfor zone kada je u pitanju likovni pristup, već činjenica da me svaki nastali dio procesa tjerao u daljnja razmišljanja.

Sve tri slike popraćene su tekstovima koje bih opisala kao struju svijesti koju teško mogu koherentno verbalizirati. Podosta nespretni tekst jedan je od pokazatelja kaosa i nereda u glavama dvadesetogodišnjaka. Kontradiktorno tome pojavljuje se redukcija, odnosno micanje nebitnog. U ovoj seriji redukcija je bila zadnja točka s kojom sam zaključila svoje misli. Nakon mirnog početka uslijedio je kaos koji nikako da nestane, nikako da se smiri. Redukcija kolaža bila je moguća na nekoliko načina, ja sam odabrala „gušenje“ bojom do monokromne površine.

Iako nisam mislila da ću to izustiti, ali ova serija radova za mene je bila na neki način prekretnica. Proces rada za mene je puno važniji od samog produkta. Imam osjećaj da su me slike same usmjeravale i govorile mi što im treba kako bi bile gotove. Na neki način, ja sam bila sredstvo radovima, a ne obratno. Također, za mir koji trenutno osjećam pomogla mi je verbalizacija vlastitih misli u obliku kolaža i teksta te kao ključan dio procesa, njihovo micanje, odnosno redukcija. Apstrahirani autoportreti na kraju jedva da se raspoznaju kao ljudsko lice, ali jedino je što je ostalo uz pokoju riječ ili rečenicu koje se naziru ispod boje.

Proces nastanka *Rigidnog ljevičara*.

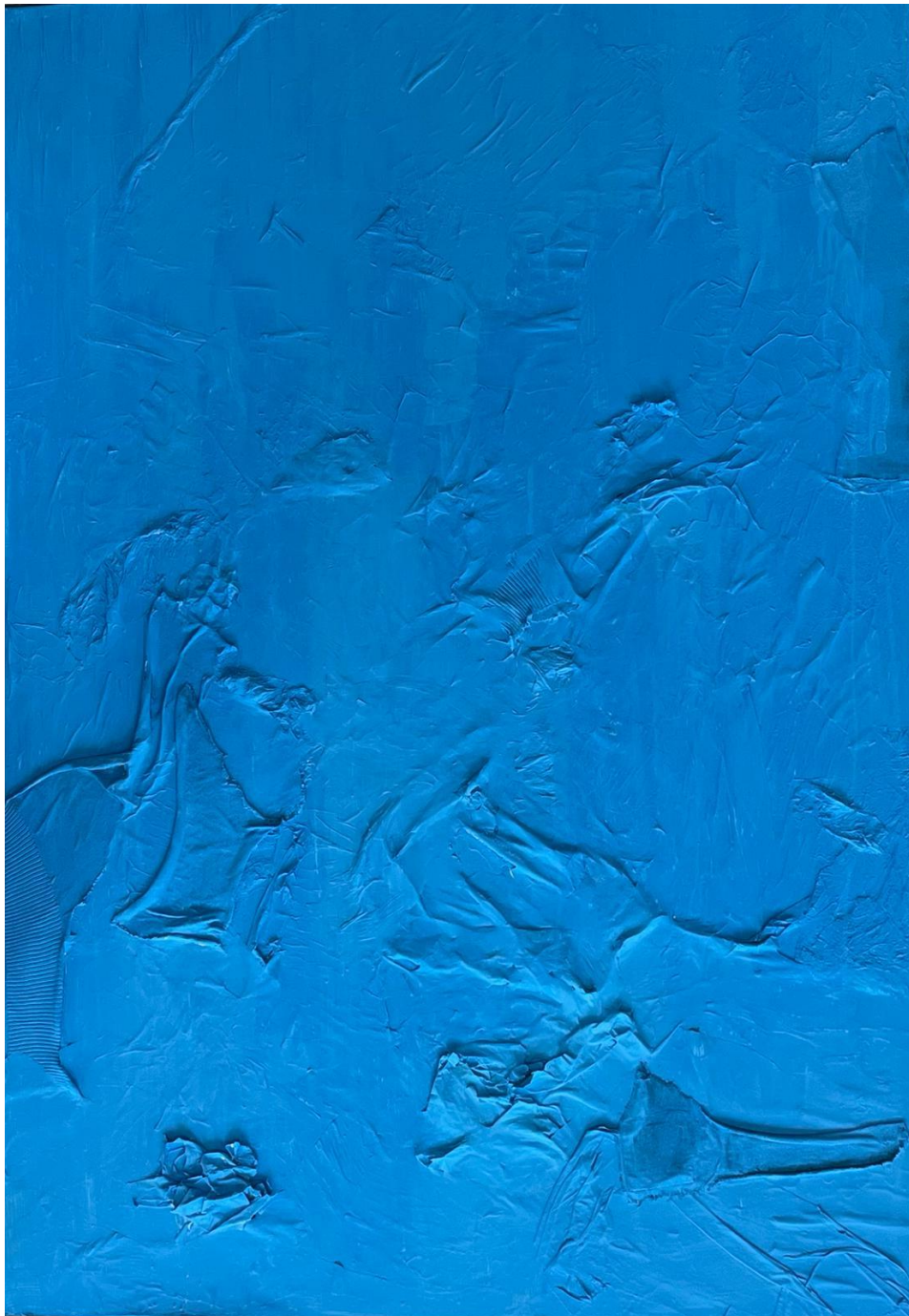

Rigidni ljevičar, 2024., kombinirana tehnika, 140 x 140,5 cm.

Centrist, 2024..., kombinirana tehnika.

120 x 80 cm.

Rigidni desničar, 2024., kombinirana tehnika,

150 x 100 cm.